

O'ZBEKISTONNING MILLATLARARO SIYOSATINI AMALGA OSHIRISH MEXANIZMI

Xamrayeva Muslima Odilovna

O'zbekiston-Finlandiya pedagogika instituti

milliy g'oya va falsafa kafedrası assistenti

muslimaxamrayeva@mail.ru

+998991230377

Annotatsiya: O'zbekistonning millatlararo siyosati mamlakatning mustaqillikka erishganidan so'ng, uning ijtimoiy-iqtisodiy va siyosiy hayotida muhim o'rin tutgan asosiy yo'nalishlardan biri sifatida shakllandi. Bu siyosatning asosiy maqsadi mamlakatda yashovchi turli millat va elatlar o'rtasida tinchlik, totuvlik va do'stlikni ta'minlash, ularning huquq va manfaatlarini himoya qilish hamda millatlararo munosabatlarni barqarorlashtirishdan iboratdir. Ushbu maqolada O'zbekistonning millatlararo siyosatini amalga oshirish mexanizmi haqida ma'lumotlar berilgan.

Kalit so'zlar: millatlararo munosabatlar, siyosat, qonun, huquq, davlat, jamiyat, faoliyat, madaniyat, til.

Millatlararo siyosatning samarali amalga oshirilishi uchun davlat tomonidan aniq va puxta ishlab chiqilgan qonuniy-huquqiy baza yaratilgan. O'zbekiston Konstitutsiyasida barcha millat va elatlar teng huquqli ekanligi, ularning o'z tillarida madaniy va ma'rifiy faoliyat yuritishlari kafolatlangan. Bu esa millatlararo totuvlikni ta'minlashda mustahkam asos hisoblanadi. Shuningdek, millatlararo munosabatlarni tartibga soluvchi maxsus qonunlar va normativ-huquqiy hujjatlar qabul qilingan bo'lib, ular millatlararo nizolarni oldini olish va bartaraf etishda muhim rol o'ynaydi. Davlat organlari millatlararo siyosatni amalga oshirishda markaziy va mahalliy darajada faoliyat yuritadi. Markaziy darajada O'zbekiston Respublikasi Prezidentining millatlararo siyosat masalalari bo'yicha maxsus vakolatxonasi mavjud bo'lib, u millatlararo munosabatlarni muvofiqlashtirish, millatlararo nizolarni oldini olish va ularni hal etish bo'yicha strategiyalar ishlab chiqadi. Shuningdek, Millatlararo munosabatlar bo'yicha davlat qo'mitasi kabi maxsus tashkilotlar ham faoliyat yuritadi. Mahalliy darajada esa viloyatlar, tumanlar va shaharlar hokimliklari millatlararo munosabatlarni qo'llab-quvvatlash, mahalliy jamoalar o'rtasida dialogni rivojlantirish, madaniy tadbirlarni tashkil etish orqali tinchlik va totuvlikni saqlashga xizmat qiladi.[1]

Millatlararo siyosatni amalga oshirishda ta'lim tizimining o'rni katta. Maktab va oliy o'quv yurtlarida millatlararo totuvlik, milliy madaniyatlararo muloqot, tarixiy va madaniy merosni o'rganishga katta e'tibor qaratiladi. Bu esa yosh avlodda millatlararo

hurmat va bag‘rikenglik ruhini shakllantirishga xizmat qiladi. Shuningdek, turli millatlarning madaniyati, an‘analari, tillari o‘quv dasturlariga kiritilib, ularning o‘zaro anglashuvini oshirishga yordam beradi. O‘zbekistonning millatlararo siyosatini amalga oshirishda madaniy-ma‘rifiy tadbirlar muhim ahamiyatga ega. Millatlararo festivallar, ko‘rgazmalar, konsertlar va boshqa madaniy tadbirlar orqali turli millat va elatlar o‘rtasida madaniy almashinuv va do‘stlik yanada mustahkamlanadi. Bu tadbirlar nafaqat millatlararo totuvlikni ta‘minlaydi, balki ularning o‘zaro hurmatini oshiradi, milliy madaniyatlarni saqlash va rivojlantirishga xizmat qiladi.[2]

Axborot vositalari ham millatlararo siyosatni amalga oshirishda muhim vosita hisoblanadi. OAV millatlararo totuvlikni targ‘ib qilish, noto‘g‘ri tushunchalar va stereotiplarni bartaraf etish, turli millatlar o‘rtasida do‘stlik va hamkorlikni rivojlantirishga qaratilgan materiallar tayyorlaydi. Shuningdek, davlat telekanallari va radiolarida millatlararo mavzularda maxsus dasturlar tashkil etiladi, bu esa jamoatchilik ongida millatlararo totuvlikni mustahkamlashga xizmat qiladi. Iqtisodiy sohada ham millatlararo siyosatning amalga oshirilishi o‘z ifodasini topadi. Turli millat vakillari o‘rtasida teng imkoniyatlar yaratish, ularning iqtisodiy faolligini qo‘llab-quvvatlash, ish o‘rinlarini ta‘minlash va ijtimoiy himoya tizimini rivojlantirish orqali ijtimoiy barqarorlik saqlanadi. Bu esa o‘z navbatida millatlararo nizolarni oldini olishga xizmat qiladi. Shuningdek, millatlararo iqtisodiy hamkorlikni rivojlantirish uchun maxsus dasturlar ishlab chiqiladi va amalga oshiriladi.[3]

Huquqiy himoya tizimi millatlararo siyosatning muhim qismi hisoblanadi. Millatlararo nizolar, diskriminatsiya va kamsitish holatlariga qarshi kurashish uchun maxsus organlar va mexanizmlar mavjud. Ular millatlararo muammolarni tez va adolatli hal qilish, fuqarolarning huquq va erkinliklarini ta‘minlashga qaratilgan. Shuningdek, sud tizimi va huquqni muhofaza qilish organlari millatlararo nizolarning oldini olish va ularni bartaraf etishda faol qatnashadi. Millatlararo siyosatni amalga oshirishda jamoat tashkilotlari, nodavlat notijorat tashkilotlar va diniy birlashmalar ham muhim rol o‘ynaydi. Ular o‘z faoliyati orqali millatlararo muloqotni rivojlantirish, totuvlikni mustahkamlash, madaniy va ma‘rifiy tadbirlarni tashkil etish bilan shug‘ullanadi. Bu tashkilotlar jamiyatning turli qatlamlari o‘rtasida ko‘prik vazifasini bajaradi va millatlararo siyosatning samarali amalga oshirilishiga hissa qo‘shadi. Xalqaro hamkorlik ham millatlararo siyosatning muhim yo‘nalishlaridan biridir. O‘zbekiston turli xalqaro tashkilotlar bilan hamkorlik qilib, millatlararo tinchlik va totuvlikni ta‘minlashga qaratilgan loyihalar va dasturlarni amalga oshiradi. Bu esa mamlakat ichida millatlararo munosabatlarni yanada mustahkamlashga yordam beradi. Shu bilan birga, millatlararo siyosat doimiy ravishda rivojlanib boradi va zamonaviy talablar, global jarayonlar bilan uyg‘unlashadi. Davlat millatlararo munosabatlarni yanada takomillashtirish, yangi strategiyalar ishlab chiqish va amalga oshirishga

doimiy e’tibor qaratmoqda. Bu esa O‘zbekistonning barqaror taraqqiyoti va ijtimoiy birdamligini ta’minlashda muhim omil hisoblanadi.[4]

Xulosa: Umuman olganda, O‘zbekistonning millatlararo siyosatini amalga oshirish mexanizmi ko‘p qirrali va kompleks tizim bo‘lib, unda qonuniy-huquqiy baza, davlat organlari, ta’lim tizimi, madaniy-ma’rifiy tadbirlar, axborot vositalari, iqtisodiy va huquqiy himoya, jamoat tashkilotlari va xalqaro hamkorlik o‘zaro uyg‘unlashgan holda ishlaydi. Bu mexanizm mamlakatda millatlararo totuvlikni saqlash va mustahkamlash, har bir millat vakilining huquq va erkinliklarini ta’minlashga xizmat qiladi. Natijada, O‘zbekiston o‘zining ko‘p millatli va ko‘p madaniyatli jamiyatini barqaror rivojlantirishda muhim yutuqlarga erishmoqda.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Abdullayev, S. (2021). Millatlararo totuvlik va uning davlat siyosatidagi o‘rni. Toshkent: O‘zbekiston Milliy Universiteti Nashriyoti.
2. Karimova, L. (2022). O‘zbekistonning millatlararo siyosati: nazariy va amaliy jihatlar. Toshkent: Fan va Texnologiya.
3. Islomov, R. (2020). Millatlararo munosabatlarni boshqarishning zamonaviy usullari. Toshkent: Siyosat va Jamiyat.
4. Tursunov, M. (2023). O‘zbekiston Respublikasida millatlararo siyosat va uning amalga oshirilishi. Toshkent: Ijtimoiy Fanlar.
5. Rasulova, N. (2021). Millatlararo siyosat va huquqiy mexanizmlar. Toshkent: Huquq va Ijtimoiy Tadqiqotlar.
6. Yusupov, D. (2022). Millatlararo totuvlikni mustahkamlashda madaniy-ma’rifiy tadbirlarning roli. Toshkent: Madaniyat va Ta’lim.
7. Qodirov, A. (2020). O‘zbekiston millatlararo siyosatining zamonaviy muammolari va ularni hal etish yo‘llari. Toshkent: Ijtimoiy-iqtisodiy Tadqiqotlar Markazi.